

MUNI
FSS

Bezpečnostní politika ČR

Úvod do bezpečnostních a strategických studií, 18. 12. 2024

Vendula Divišová, FSS MU, wendula.divisova@mail.muni.cz

Struktura

- Bezpečnostní politika (vymezení)
- Elementy bezpečnostní politiky
- Bezpečnostní politika ČR
- Bezpečnostní strategie ČR

Bezpečnostní politika

- 3 aspekty (bezpečnostní) politiky:
  1. **Polity** – normativní, strukturální, ústavní aspekty
  2. **Politics** – procesuální dimenze, vytváření politiky
  3. **Policy** – výsledek politiky – konkrétní opatření

„Bezpečnostní politika je nejobecnější a vrcholný program státu nebo uskupení států v oblasti obhajoby a obrany národních zájmů. Je obvykle stanovena na základě definice národních zájmů, analýzy bezpečnostního prostředí a klasifikace hrozeb a rizik a mezinárodních závazků, přičemž věnuje pozornost jak bezpečnosti vnitřní, tak bezpečnosti vnější. Deklaruje, jakým způsobem a při použití jakých prostředků hodlá aktér definující a provádějící bezpečnostní politiku hájit své zájmy.“ (Frank 2003)

Bezpečnostní politika x strategie

– Grand strategy

- (velký) plán / princip / vzor chování státu
- dlouhodobé zaměření, všechny zdroje státu, nejdůležitější zájmy státu (nejen bezpečnostní zájmy!)

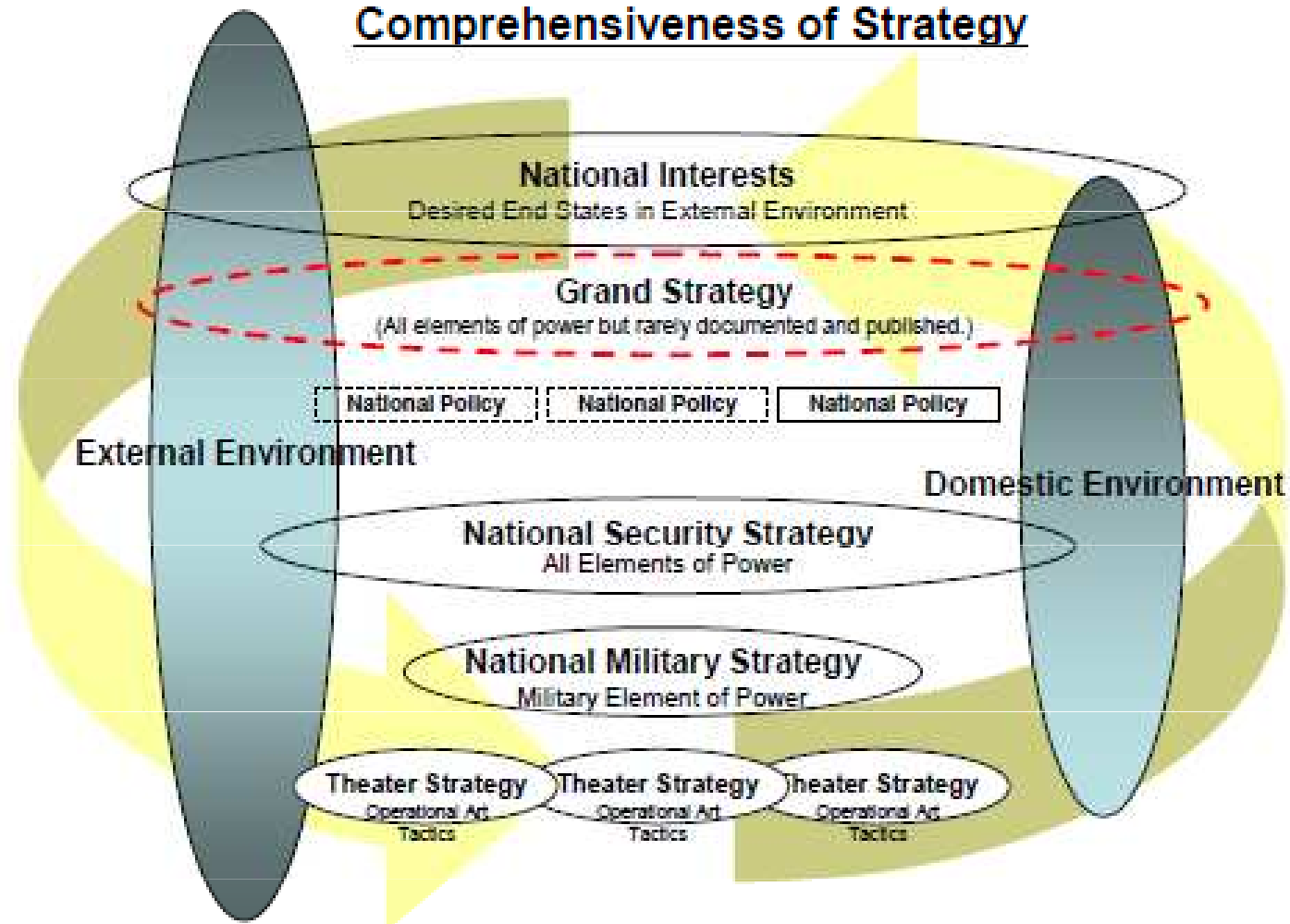
– Bezpečnostní politika [policy]

- obecný popis → stanovuje hodnoty a principy, priority a cíle při zajišťování bezpečnosti

– Bezpečnostní strategie

- praktický popis → způsob dosažení cílů stanovených v bezpečnostní politice, použité nástroje
- postup dosažení cílů za využití určitých prostředků [ends + ways + means]

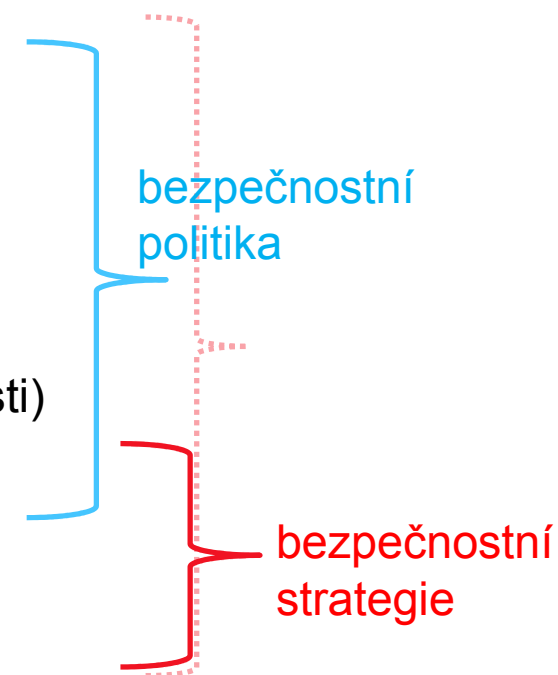
Comprehensiveness of Strategy

Bezpečnostní politika

Elementy bezpečnostní politiky a strategie

- vize
- principy (východiska bezpečnostní politiky)
- bezpečnostní zájmy
- strategické cíle
- hodnocení bezpečnostního prostředí (charakter, hrozby, výzvy a příležitosti)
- strategické cíle
- nástroje prosazování zájmů

Bezpečnostní politika ČR

Základní komponenty bezpečnostní politiky v ČR

zahraniční politika

obranná politika

politika v oblasti vnitřní bezpečnosti

hospodářská politika v oblasti bezpečnosti státu

politika veřejné informovanosti v oblasti bezpečnosti státu

*„Základem bezpečnostní politiky je souhrn klíčových cílů a nástrojů státu, které usilují o zabezpečení státní svrchovanosti a územní celistvosti státu a jeho demokratických základů, činnosti demokratických institucí, ekonomického a sociálního rozvoje státu, ochrany zdraví a života občanů, majetku, kulturních statků, životního prostředí a plnění mezinárodních bezpečnostních závazků.“
(MZV)*

Bezpečnostní politika

Zahraniční politika

- definice: „*souhrn politik země vůči prostředí mimo vlastní hranice a interakce s tímto prostředím*“
- cíle: „Česká zahraniční politika usiluje o bezpečnost, prosperitu a udržitelný rozvoj, lidskou důstojnost včetně ochrany lidských práv, službu občanům a dobré jméno v zahraničí. Česká republika nevnímá tyto cíle odděleně, nýbrž naopak jako cíle provázané a vzájemně se podmiňující“ (MZV ČR 2015)
- základní dokument: Koncepce zahraniční politiky České republiky (2015)

Bezpečnostní politika

Obranná politika

- definice: „*Obranná politika je organická součást politiky státu, která vytváří předpoklady a stanovuje cíle a priority v oblasti obrany státu před vnějším napadením. Má nadresortní povahu, trvalou platnost, je závislá na definici chráněných hodnot a její realizace se týká všech občanů.*“ (Frank 2003)
- cíle: zajistit bezpečnost státu vůči vnějším hrozbám, zejména ozbrojené agresi
- základní dokument: *Obranná strategie České republiky (2023)*
  - přístup vlády České republiky k zajišťování obrany země
  - způsob naplňování hlavních úkolů ozbrojených sil České republiky + zadání pro navazující plánovací proces

Bezpečnostní politika

Politika vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku

- definice: „Soubor cílů, úkolů a prostředků směřujících k všestrannému zabezpečení preventivní a represivní činnosti v oblasti kriminality, úsilí zaručit individuální svobody a práva občanů a ochranu demokratického ústavního zřízení. Formuluje doktrinální principy, zásady, metody a systém bezpečnostní policejní činnosti, jakož i součinnost s ostatními orgány činnými v trestním řízení v ČR s analogickými složkami sousedních států a mezinárodními organizacemi (Interpol, Europol).“ (MVČR nedat.)
- základní dokument: chybí jeden zastřešující dokument, základní teze popsány v BS ČR
- řada strategií a koncepcí - [zde](#), dále zásadní role dokumentu Audit národní bezpečnosti (2016)

Bezpečnostní politika

Hospodářská politika v oblasti bezpečnosti státu

- definice / cíl: „vytváří podmínky pro zajišťování bezpečnosti státu, eliminuje existující a potenciální bezpečnostní rizika v ekonomice země a ve vnějších ekonomických vztazích, zásadním způsobem ovlivňuje produkci zdrojů k zajištění bezpečnosti země“
- základní dokument: *Teze Hospodářské strategie České republiky 2020–2030* (2020) → *Hospodářská strategie České republiky: Česko do top 10* (2024)
- vize - udržení silné průmyslové základy a energeticky soběstačné ekonomiky s vysokou přidanou hodnotou, připravenou na nejpokročilejší technologie, které se stanou základem posilování konkurenceschopnosti a růstu životní úrovně

Bezpečnostní politika

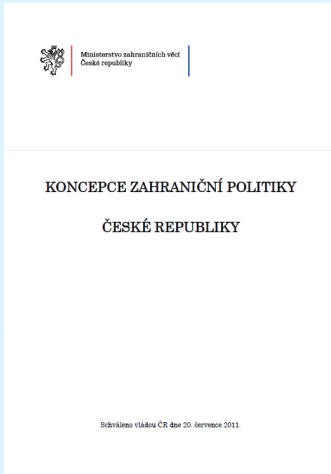
Politika veřejné informovanosti v oblasti bezpečnosti státu

- definice / cíl: „*aktivně informovat veřejnost o bezpečnosti a vývoji v bezpečnostním prostředí a o opatřeních, které vláda a další orgány a instituce v této oblasti podnikají za účelem zajištění bezpečnosti občanů a celé ČR*“
- cílem občany informovat, ale i angažovat
- základní dokument: chybí, řešeno v rámci Bezpečnostní strategie ČR (2023) → strategická komunikace státu

BEZPEČNOSTNÍ POLITIKA ČR (STRATEGICKÉ DOKUMENTY)

ZAHRANIČNÍ

HOSPODÁŘSKÁ

OBRANNÁ

VNITRO

+ [další strategie a koncepce](#)

Bezpečnostní strategie ČR

- Bezpečnostní strategie = základní dokument BP
  - obecně principy a směřování BP (závazné)
- relativně stabilní zájmy x měnící se BP
- nová **Bezpečnostní strategie ČR 2023** (1999, 2001, 2003, 2011, 2015)
  - razantní změna jazyka (= nástroj strategické komunikace → role občana)
  - jednoznačná sdělení: „Česko není v bezpečí.“ / „Válka Ruska proti Ukrajině definitivně ukončila období míru, stability a spolupráce, jemuž se Evropa těšila po konci studené války.“
  - pojmenování protivníka (Rusko, Čína, Írán, KLDR)

BEZPEČNOSTNÍ
STRATEGIE
ČESKÉ REPUBLIKY
2023

Bezpečnostní strategie ČR

BS2015

- „Zdrojem hrozeb jsou i mocenské aspirace některých států, které v rostoucí míře přestávají respektovat mezinárodní uspořádání a základní principy mezinárodního práva.“
- „Na stabilitu bezpečnostního prostředí mají zásadní vliv rostoucí ambice některých aktérů, kteří jsou připraveni k prosazení svých zájmů použít i vojenskou sílu či hrozbu jejím použitím.“

BS2023

- „Rusko záměrně působí proti politické, ekonomické a společenské stabilitě v Česku. Je. zásadní hrozbou pro naši bezpečnost“
- „Čína zpochybňuje mezinárodní řád. To přináší negativní důsledky i pro euroatlantickou bezpečnost.“
- „Rusko je největší bezprostřední i dlouhodobou přímou hrozbou evropské bezpečnosti a mezinárodnímu řádu založenému na pravidlech.“

Bezpečnostní strategie ČR

Základní principy bezpečnostní strategie

- demokratické hodnoty a principy → bezpečnost jednotlivce a ochrana jeho práv a svobod
- celovládní a celospolečenský přístup (společenská odolnost a spoluodpovědnost občanů)
- propojenost různých oblastí BP
- bezpečnost závisí na členství v mez. organizacích (NATO, EU)
- ČR - prvotní odpovědnost za vlastní obranu a bezpečnost
- aktivní prevence konfliktů, odstrašení, diplomacie
- ekonomická bezpečnost bytostnou součástí národní bezpečnosti

Bezpečnostní strategie ČR

Bezpečnostní zájmy

Životní zájmy

- zajištění svrchovanosti, územní celistvosti
- politické nezávislosti
- zachování všech náležitostí demokratického právního státu

prostředky: všechny dostupné

Strategické zájmy

- ?
- ?
- ?
- ?
- ?
- ?
- ?
- ?
- ?
- ?
- ?

prostředky: přiměřené situaci

Další významné zájmy

- ?
- ?
- ?
- ?
- ?
- ?
- ?
- ?
- ?
- ?
- ?

STRATEGICKÉ ZÁJMY? (10X)

rovné příležitosti

digitalizace státní a veřejné správy

potravinová, environmentální
bezpečnost

bezpečnost a stabilita

přípravenost OS

vzdělávání

rozvoj vztahů, regionální spolupráce

ochrana institucí dem. právního státu

komunikační,
informační,
kybernetická
bezpečnost

řešení mimořádných
událostí a krizových
situací

vnitřní bezpečnost, IZS,
ochrana obyvatelstva

nezávislá Ukrajina

snižování kriminality

snižování závislosti, dodávky
surovin a vstupů

technologický rozvoj

efektivní OSN,
obnova role OBSE

podpora demokracie, LP a svobod,
právního státu

ekonomická bezpečnost

občanská společnost,
potlačování extremismu

soudržnost a akceschopnost
mez. organizací (NATO, EU)

STRATEGICKÉ ZÁJMY? (10X)

rovné příležitosti

digitalizace státní a veřejné správy

**potravinová,
environmentální bezpečnost**
vzdělávání

**bezpečnost a
stabilita BP**

připravenost OS

rozvoj vztahů, regionální spolupráce

ochrana institucí dem. právního státu

**komunikační,
informační,
kybernetická
bezpečnost**

řešení mimořádných
událostí a krizových
situací

**vnitřní bezpečnost, IZS,
ochrana obyvatelstva**

nezávislá Ukrajina

snížování kriminality

**snížování závislosti, dodávky
surovin a vstupů**

technologický rozvoj

efektivní OSN,
obnova role OBSE

podpora demokracie, LP a svobod,
právního státu

**ekonomická
bezpečnost**

občanská společnost,
potlačování extremismu

**soudržnost a
akceschopnost mez.
organizací (NATO, EU)**

Bezpečnostní strategie ČR

Bezpečnostní zájmy

Životní zájmy

- zajištění svrchovanosti, územní celistvosti
- politické nezávislosti
- zachování všech náležitostí demokratického právního státu

prostředky: všechny dostupné

Strategické zájmy

- bezpečnost a stabilita
- soudržnost a akceschopnost mez. organizací (NATO, EU)
- připravenost OS
- vnitřní bezpečnost, IZS, ochrana obyvatelstva
- ochrana institucí dem. právního státu
- ekonomická bezpečnost
- komunikační, informační, kybernetická bezpečnost
- snižování závislosti, dodávky surovin a vstupů
- technologický rozvoj
- potravinová, environmentální bezpečnost

prostředky: přiměřené situaci

Další významné zájmy

- rozvoj vztahů, regionální spolupráce
- nezávislá Ukrajina
- efektivní OSN, obnova role OBSE
- řešení mimořádných událostí a krizových situací
- podpora demokracie, LP a svobod, právního státu
- rovné příležitosti
- snižování kriminality
- občanská společnost, potlačování extremismu
- vzdělávání
- digitalizace státní a veřejné správy

Bezpečnostní strategie ČR

Bezpečnostní prostředí (charakteristika, hrozby, zdroje nestability)

Bezpečnostní prostředí

- rychlý vývoj, nepředvídatelnost
- ohrožení mez. řádu (pravidla)
- globální strategické soupeření, rivalita, polarizace
- propojenost vnitřní a vnější bezpečnosti
- nové operační domény
- technologický vývoj (nastupující a přelomové technologie)

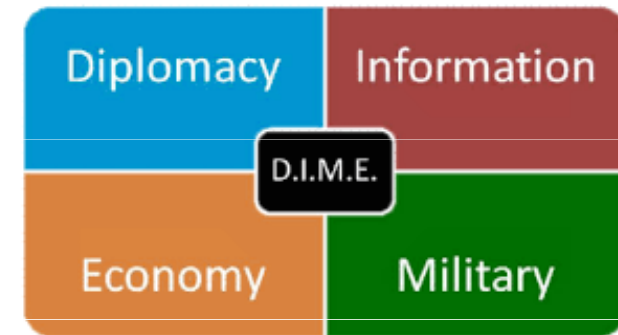
Bezpečnostní hrozby

- RF jako přímá hrozba
- Čína, KLR, Írán
- hybridní působení
- konflikty a nestabilita (Západní Balkán, Blízký východ, severní a subsaharská Afrika)
- terorismus, radikalismus, nelegální migrace, nekontrolovaná legální migrace
- nestátní aktéři (terorismus, násilní extremismus)
- oslabení demokracie a právního státu
- polarizace, fragmentace, xenofobie, extremismus
- organizovaný zločin, korupce
- zbraně hromadného ničení
- změna klimatu a dopady
- katastrofy přírodního a antropogenního původu
- infekční onemocnění
- hrozby pro ekonomickou bezpečnost
- hrozby v kybernetickém prostoru

Bezpečnostní strategie ČR

Strategie prosazování bezpečnostních zájmů

- obecné zásady (celovládní a celospolečenský přístup, prevence a odolnost, strategická komunikace, čelení vlivovým aktivitám, jednotná reakce na hrozby...)
  - **kolektivní rozměr zajištění obrany a bezpečnost** (NATO, EU, mezinárodní pravidla a normy..., prevence i podíl na donucovacích akcích)
  - **zahraniční politika a diplomacie** (mezinárodní řád, partnerství, lidská práva a demokracie, rozvojová a humanitární pomoc, kontrola zbrojení a odzbrojení)
  - **ekonomická bezpečnost** (kritická informační infrastruktura, bezpečné a dostupné dodávky komodit, kybernetická bezpečnost, diverzifikace)
- oblasti strategické pozornosti (konkrétněji formulovaná opatření)

Bezpečnostní strategie ČR

- kritika dokumentu:

- katastrofická a definitivní tvrzení („*Připravenost západního světa, včetně Česka, na intenzivní, mnohorozměrný střet bude rozhodující pro podobu Evropy a světa v následujících desetiletích.*“)
- spíše opomíjení lidské bezpečnosti (změna klimatu, infekční onemocnění...)
- časté používání pojmu řád založený na pravidlech [rules-based order]

BEZPEČNOSTNÍ
STRATEGIE
ČESKÉ REPUBLIKY
2023

Kontrolní otázky

- *Jaký je rozdíl mezi velkou strategií, bezpečnostní politikou a bezpečnostní strategií?*
- *Můžou mít malé země velkou strategii?*
- *Jaké jsou elementy bezpečnostní politiky?*
- *Z jakých politik sestává bezpečnostní politika ČR?*
- *Jaké jsou základní koncepční dokumenty BP ČR?*
- *V čem je BS2023 odlišná oproti BS2015?*
- *Jaké jsou principy zajišťování bezpečnosti ČR? Jaké zájmy jsou hájeny? Jakými nástroji?*